

**UCHWAŁA NR XXII/119/25
RADY MIASTA HAJNÓWKA**

z dnia 17 grudnia 2025 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
Przeciwdziałania Narkomanii oraz Uzależnieniom Behawioralnym Miasta Hajnówka na lata 2026-2029**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153), art. 4¹ ust. 1, 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151), art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939) Rada Miasta uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii oraz Uzależnieniom Behawioralnym Miasta Hajnówka na lata 2026-2029 stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie powierza się Burmistrzowi Miasta.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 roku.

Przewodniczący Rady

Marcin Bołtryk

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii oraz Uzależnieniom Behawioralnym Miasta Hajnówka na lata 2026-2029

Rozdział 1.

Wstęp

Samorząd gminny na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023r., poz. 2151) w związku z ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023r., poz. 1939) ma obowiązek przyjmować i realizować gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na okres nie dłuższy niż 4 lata. Od 2022 roku elementem działań edukacyjnych i profilaktycznych prowadzonych w ramach gminnych programów jest także przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym. Zadania gmin w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom są zadaniami własnymi, a samorząd ma wskazane źródło finansowania, czyli dochody z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków lub innych substancji czy zachowań.

Zadania własne gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych wynikają z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. W szczególności zadania te obejmują:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- podejmowania interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

Dodatkowo ustawa z dnia 14 lutego 2020 roku o zmianie niektórych ustaw w związku z promocją prozdrowotnych wyborów konsumentów (Dz. U. z 2020r. poz. 1492), wprowadziła opłaty od sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml, czyli tzw. małych. Opłaty te stanowią w:

- 50% dochód gmin, na terenie których jest prowadzona sprzedaż napojów alkoholowych,
- 50% przychód Narodowego Funduszu Zdrowia i mają wskazany cel ustawowy.

Zgodnie z art. 9³ ust. 4 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi „Gmina przeznacza środki, o których mowa w ust. 3 pkt.1, na działania mające na celu realizację lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu”.

Gminny Program uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych określonych w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025. Jednym z celów operacyjnych Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025 jest profilaktyka uzależnień. W wykazie zadań służących realizacji tego celu operacyjnego zawartym w ww. rozporządzeniu przewidziano, że jednostki samorządu terytorialnego mają status realizatora (aczkolwiek niejedynego) w odniesieniu do następujących zadań w ramach dotyczących:

1) zintegrowanego przeciwdziałania uzależnieniom:

- a) edukacja zdrowotna i profilaktyka uzależnień (uniwersalna, selektywna, wskazująca) realizowana zgodnie z wynikami badań naukowych (w tym epidemiologicznych) oraz dobrą praktyką w dziedzinie przeciwdziałania uzależnieniom,
- b) monitorowanie i badania problematyki związanej z sytuacją epidemiologiczną w zakresie używania wyrobów tytoniowych, w tym nowatorskich wyrobów tytoniowych i elektronicznych papierosów, używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych (NSP), spożywania alkoholu (z uwzględnieniem monitorowania poziomu i struktury spożycia oraz dostępności alkoholu),
- c) edukacja kadr (w tym szkolenia) uczestniczących w realizacji zadań z zakresu profilaktyki uzależnień,
- d) poszerzanie i udoskonalanie oferty oraz wspieranie realizacji programów profilaktyki o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności, w szczególności zalecanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego,
- e) poszerzanie i podnoszenie jakości oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczo-wychowawczej dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i ich rodzin,
- f) zwiększenie dostępności i podniesienie jakości specjalistycznej pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie,
- g) redukcja szkód, leczenie, rehabilitacja i reintegracja społeczna osób uzależnionych oraz ich bliskich;

2) uzależnienia od alkoholu:

- a) wdrożenie i upowszechnianie standardów i procedur profilaktyki, diagnozy oraz terapii FASD (Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych) zgodnie z aktualnym stanem wiedzy naukowej,
- b) kształcenie personelu medycznego w zakresie umiejętności rozpoznawania wzorów picia i podejmowania interwencji wobec pacjentów pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie oraz na temat FASD,
- c) zmniejszanie dostępności fizycznej i ekonomicznej alkoholu;
- d) zwiększanie skuteczności w przestrzeganiu prawa w zakresie produkcji, dystrybucji, sprzedaży, reklamy, promocji oraz spożywania napojów alkoholowych;

3) uzależnienia od narkotyków – zadania na rzecz ograniczania stosowania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP;

4) uzależnienia od zachowań (uzależnienia behawioralne) – upowszechnianie wiedzy dotyczącej problematyki uzależnień behawioralnych, w tym wydawanie materiałów informacyjno-edukacyjnych, prowadzenie kampanii społecznych, strony i poradni internetowej oraz telefonu zaufania¹⁾.

W Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii oraz Uzależnieniom Behawioralnym na lata 2026-2029, zwany dalej „Gminnym Programem” zostały uwzględnione Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w 2025 roku, które określają podmioty odpowiedzialne za ich realizację oraz źródła finansowania, jak również wskazówki dla samorządów gminnych dotyczące realizacji zadań z zakresu uzależnień behawioralnych, stanowiących element gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.

¹⁾ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz. U. z 2021r. poz. 642)

Rozdział 2.

Diagnoza

W maju i czerwcu 2024 r. w ramach międzynarodowego projektu: „European School „Survey Project on Alcohol and Drugs” (ESPAD) zrealizowano audytoryjne badania ankietowe na próbie reprezentatywnej uczniów pierwszych klas (wiek: 15-16 lat) oraz trzecich klas (wiek: 17-18 lat) naszego kraju.

Celem badania był przede wszystkim pomiar natężenia zjawiska używania przez młodzież substancji psychoaktywnych, ale także ocena czynników wpływających na rozpowszechnienie, ułokowanych zarówno po stronie popytu na substancje, jak i ich podaży.

Badania zrealizowano w 383 klasach pierwszych oraz w 431 klasach trzecich. Odmówiło udziału w badaniu 36 szkół. W badanych klasach pierwszych 26,8% uczniów nie uczestniczyło w badaniu. Analogiczny odsetek w klasach trzecich wyniósł 23,5%. Próba ogólnopolska liczyła 3185 uczniów pierwszych klas oraz 3301 uczniów klas trzecich. Wśród pierwszoklasistów 49,8% stanowiły dziewczęta, zaś 50,2% - chłopcy. W grupie uczniów trzecich klas było 53,5% dziewcząt oraz 46,5% chłopców.

Napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży. Chociaż raz w ciągu całego swojego życia piło 72,9% uczniów z młodszej grupy i 91,3% uczniów z starszej grupy. Picie napojów alkoholowych jest na tyle rozpowszechnione, że w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem piło 39,1% piętnasto- szesnastolatków i 73,3% siedemnasto-osiemnastolatków. Najbardziej popularnym napojem alkoholowym wśród całej młodzieży jest piwo, a najmniej – wino. Wysoki odsetek badanych przyznaje się do przekraczania progu nietrzeźwości. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem, chociaż raz upiło się 13,4% uczniów z młodziej kohorty i 24,3% ze starszej grupy wiekowej. W czasie całego życia ani razu nie upiło się tylko 67,9% uczniów młodszych i 40,9% uczniów starszych.

Wyniki badania wskazują na znacznie niższy poziom rozpowszechnienia używania substancji nielegalnych, niż legalnych, zwłaszcza alkoholu i tytoniu. Większość badanych nigdy po substancje nielegalne nie sięgała. Wśród tych, którzy mają za sobą takie doświadczenia większość stanowią osoby, które co najwyżej eksperymentowały z marihuaną lub haszyszem. Chociaż raz, w ciągu całego życia, używało tych substancji 16,9% młodszych uczniów i 33,1% starszych uczniów. Na drugim miejscu pod względem rozpowszechnienia używania substancji nielegalnych wśród uczniów klas pierwszych jest amfetamina (4,2%), a wśród uczniów szkół wyższego poziomu – także amfetamina (4,5%).

Aktualne, okazjonalne używanie substancji nielegalnych, czego wskaźnikiem jest używanie w czasie ostatnich 12 miesięcy, także stawia przetwory konopi na pierwszym miejscu pod względem rozpowszechnienia. W klasach pierwszych używa tych środków ponad 14,5% uczniów, w klasach trzecich – 23,7%.

W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem 8,0% pierwszoklasistów i 10,7% uczniów trzecioklasistów używało marihuany lub haszyszu.

Zarówno eksperymentowanie z substancjami nielegalnymi, jak ich okazjonalne używanie jest bardziej rozpowszechnione wśród chłopców niż wśród dziewcząt.

Około jedna czwarta uczniów grała, chociaż raz w życiu, w gry hazardowe, tj. takie gdzie stawia się pieniądze i można je wygrać. W czasie ostatnich 30 dni takie zachowanie zadeklarowało 12,5% uczniów klas pierwszych i 25,4% uczniów klas trzecich. Można szacować, że ok. 2-3% młodzieży może być zagrożonych hazardem problemowym²⁾.

Informacje uzyskane z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Hajnówce: Liczba dzieci uczęszczająca do Świetlicy Socjoterapeutycznej z podziałem na dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i narkotykowym za okres 01.01.2022 – 30.06.2025:

- w okresie 01.01.2022- 31.12.2022 do Świetlicy Socjoterapeutycznej uczęszczało łącznie 27 dzieci, w tym 7 dzieci z rodzin w których występował problem alkoholowy, rodzin z problemem narkotykowym nie było;
- w okresie 01.01.2023- 31.12.2023 do Świetlicy Socjoterapeutycznej uczęszczało łącznie 28 dzieci, w tym 7 dzieci z rodzin w których występował problem alkoholowy, w 1 rodzinie występował problem narkotykowy;

²⁾ Źródło: <https://kcpu.gov.pl/wp-content/uploads/2025/03/Raport-ESPAD-2024-POLSKA.pdf>

- w okresie 01.01.2024- 31.12.2024 do Świetlicy Socjoterapeutycznej uczęszczało łącznie 28 dzieci, w tym 7 dzieci z rodzin w których występował problem alkoholowy, w 2 rodzinach występował problem narkotykowy;
- w okresie 01.01.2025- 30.06.2025 do Świetlicy Socjoterapeutycznej uczęszczało łącznie 19 dzieci, w tym 4 dzieci z rodzin w których występował problem alkoholowy, w 1 rodzinie występował problem narkotykowy.

Nadmieniam, że Świetlica Socjoterapeutyczna przeznaczona jest dla dzieci z klas I-IV Szkoły Podstawowej. Zdecydowana większość dzieci uczęszcza do świetlicy przez kilka lat. Łączna liczba dzieci uczęszczających na zajęcia w okresie 01.01.2022 – 30.06.2025 wyniosła 53, z tego 13 dzieci wychowywało się w rodzinach, gdzie występował problem alkoholowy, a 2 - problem narkotykowy (1 dziecko – w rodzinie występowały oba problemy).

Liczba rodzin objętych pomocą przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Hajnówce za okres 01.01.2022 – 30.06.2025

I – XII. 2022r.	I – XII. 2023r.	I – XII. 2024r.	I – VI. 2025r.
699 rodzin	715 rodzin	661 rodzin	629 rodzin

Liczba rodzin z problemem alkoholowym objętych pomocą przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Hajnówce za okres 01.01.2022 – 30.06.2025

I – XII. 2022r.	I – XII. 2023r.	I – XII. 2024r.	I – VI. 2025r.
20 rodzin	26 rodzin	29 rodzin	31 rodzin

Liczba Niebieskich Kart założonych za okres 01.01.2022 – 30.06.2025

I – XII. 2022r.	I – XII. 2023r.	I – XII. 2024r.	I – VI. 2025r.
81	90	95	27

Liczba NK w rodzinie z problemem alkoholowym za okres 01.01.2022 – 30.06.2025

I – XII. 2022r.	I – XII. 2023r.	I – XII. 2024r.	I – VI. 2025r.
38	40	44	20

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Hajnówce

W okresie od dnia 01.01.2022 do dnia 30.06.2025 roku na terenie działania Komendy Powiatowej Policji w Hajnówce:

- Funkcjonariusze Policji przeprowadzili łącznie 730 interwencji związanych z przemocą domową,
- Funkcjonariusze Policji przeprowadzili 1368 czynności służbowych związanych z nadużywaniem alkoholu bądź środków odurzających,
- Funkcjonariusze Policji podejmowali czynności służbowe 357 razy wobec kierujących będących pod działaniem alkoholu. W wyniku tego zatrzymano 90 uprawnień do kierowania pojazdami mechanicznymi,
- Funkcjonariusze Policji doprowadzili do Pomieszczenia dla Osób Zatrzymanych w Komendzie Powiatowej Policji w Hajnówce – 77 osób,
- Funkcjonariusze KPP w Hajnówce we wskazanym okresie prowadzili: 80 postępowań w sprawie o przestępstwo z art. 207 kk, 58 postępowań w sprawie o przestępstwo z art. 190 kk oraz art. 190a kk, 394 postępowań w sprawie o przestępstwo z art. 178 kk, 94 postępowania w sprawie o przestępstwo z art. 244 kk (naruszenie zakazu wydanego przez Sąd) oraz 180 postępowań w związku z posiadaniem bądź udzielaniem środków odurzających.

Ponadto dzielnicowi oraz Zespół ds. Prewencji Kryminalnej, Nietletnich i Patologii cyklicznie prowadzi działania profilaktyczne ukierunkowane na przeciwdziałanie przemocy domowej, nadużywaniu alkoholu oraz zażywanie środków odurzających. Dzielnicowi w ramach służby obchodowej organizują spotkania z mieszkańcami podległych rejonów, nawiązują współpracę z instytucjami edukacyjnymi w celu zwiększenia świadomości społecznej w wymienionej tematyce.

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Hajnówce

Liczba osób objętych pomocą w Poradni Leczenia Uzależnień w Hajnówce

	2023 rok	2024 rok
Liczba pacjentów przyjętych w Poradni Leczenia Uzależnień w Hajnówce	296	235
Liczba osób z uzależnieniem od alkoholu uczestniczących w terapii	243	196
Liczba osób z uzależnieniem od substancji psychoaktywnych zgłaszających się do PLU	19	30
Liczba udzielonych porad osobom współuzależnionym w PLU	34	9
Liczba udzielonych porad osobom uzależnionym i współuzależnionym (ogółem)	4099	4098

Źródło: Poradnia Leczenia Uzależnień w Hajnówce

Liczba pacjentów uzależnionych od alkoholu w 2022 roku		Liczba pacjentów uzależnionych od alkoholu w 2023 roku		Liczba pacjentów uzależnionych od alkoholu w 2024 roku	
kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
47	190	42	219	32	190

Źródło: Poradnia Leczenia Uzależnień w Hajnówce

Rozdział 3. Cele programu

Głównym celem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałaniu Narkomanii i Uzależnieniom Behawioralnym dla miasta Hajnówka na lata 2026-2029 jest kontynuacja wielokierunkowych działań na rzecz zapobiegania uzależnieniom od substancji psychoaktywnych w społeczności lokalnej, rozwoju systemu wsparcia dla osób uzależnionych i ich bliskich oraz ograniczenie szkód zdrowotnych, społecznych i zaburzeń życia rodzinnego, których źródłem jest używanie ww. środków.

Wskazany cel będzie realizowany poprzez:

1. podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców miasta Hajnówka w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy, szkodliwości używania i nadużywania substancji psychoaktywnych, a także uzależnień behawioralnych, poprzez prowadzenie działalności edukacyjnej i informacyjnej,
2. wzmacnianie postaw społecznych związanych z ograniczeniem występowania uzależnień behawioralnych oraz używania alkoholu i substancji psychoaktywnych,
3. pomoc osobom i rodzinom zmagającym się z problemami wywołanymi używaniem środków psychoaktywnych (zarówno przez dzieci, młodzież, jak i osoby dorosłe), wsparcie w sytuacji kryzysu i bezradności,
4. ograniczenie występowania negatywnych skutków zdrowotnych i społecznych związanych z uzależnieniami behawioralnymi oraz używaniem alkoholu oraz substancji psychoaktywnych przez mieszkańców,
5. udzielanie pomocy osobom z problemem uzależnienia w procesie zdrowienia,
6. wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przemocy,
7. funkcjonowanie działalności Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Rozdział 4.

Program uwzględnia i realizuje powyższe cele wyodrębniając zadania w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, uzależnieniom behawioralnym oraz ochrony przed przemocą domową

Profilaktyka uniwersalna – ukierunkowana na całą populację. Są to działania profilaktyczne, adresowane do całych grup bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych lub uzależnień behawioralnych. Ich celem jest zmniejszanie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi problemów w danej populacji i wzmacnianie czynników wspierających prawidłowy rozwój. Działania uniwersalne są realizowane na przykład w populacji dzieci i młodzieży, młodych i dorosłych, w populacji rodziców posiadających dzieci w wieku szkolnym itd. Przykładem profilaktyki uniwersalnej są programy opóźnienia inicjacji alkoholowej lub nikotynowej adresowane do całej populacji dzieci wchodzących w okres pierwszych eksperymentów z substancjami psychoaktywnymi.

Profilaktyka selektywna – ukierunkowana na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka. Są to działania profilaktyczne adresowane do jednostek lub grup, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowaną biologicznie są narażone na większe od przeciętnego ryzyko wystąpienia problemów wynikających ze stosowania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych lub innych zaburzeń zdrowia psychicznego. Działania z tego poziomu profilaktyki są podejmowane ze względu na sam fakt przynależności do takiej grupy, czyli np. bycie dzieckiem osoby uzależnionej od alkoholu, a nie ze względu na występowanie zaburzeń lub problemów psychicznych u takich dzieci. Przykładem profilaktyki selektywnej są działania edukacyjne, opiekuńcze i rozwojowe podejmowane wobec dzieci pochodzących z rodzin z problemem alkoholowym.

Profilaktyka wskazująca - ukierunkowana na jednostki (lub grupy) wysokiego ryzyka, demonstrujące wczesne symptomy problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych bądź problemów wynikających z uzależnień behawioralnych, ale jeszcze niespełniających kryteriów diagnostycznych uzależnienia, a także wskazujące na symptomy innych zaburzeń zachowania lub problemów psychicznych. Przykładem profilaktyki wskazującej są interwencje podejmowane wobec uczniów upijających się lub eksperymentujących z narkotykami, niektóre działania mające na celu redukcję szkód zdrowotnych lub społecznych i osób nadużywających substancji psychoaktywnych.

Ryzykowne spożywanie alkoholu – rozumie się przez to picie nadmiernych ilości alkoholu (jednorazowo i w określonych przedziale czasu) niepociągające za sobą aktualnie negatywnych konsekwencji, przy czym można oczekiwać, że konsekwencje te pojawią się, o ile obecny model picia alkoholu nie zostanie zmieniony.

Szkodliwe spożywanie alkoholu - rozumie się przez to wzorzec picia, który już powoduje szkody zdrowotne, fizyczne bądź psychiczne, ale również psychologiczne i społeczne, przy czym nie występuje uzależnienie od alkoholu; aby rozpoznać szkodliwe używanie alkoholu, opisany wzorzec picia powinien utrzymywać się przez co najmniej miesiąc lub występować w sposób powtarzający się w ciągu 12 miesięcy; robocza definicja Światowej Organizacji Zdrowia określa picie szkodliwe w następujący sposób: picie szkodliwe to regularne średnie spożywanie alkoholu w ilości 40g czystego alkoholu dziennie przez kobiety i ponad 60g dziennie przez mężczyznę, przy jednoczesnym łącznym spożyciu 210g lub więcej w tygodniu przez kobiety i 350g i więcej w tygodniu przez mężczyzn; jako picie szkodliwe jest spożywanie każdej ilości alkoholu przez kobiety w ciąży, matki karmiące, chorych przewlekle, osoby przyjmujące leki, osoby starsze.

FASD (Fetal Alcohol Spectrum Disorder) – Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych rozumie się przez to niediagnostyczny termin opisujący problemy zdrowotne i zaburzenia zachowania wynikające z uszkodzenia mózgu płodu przez alkohol, uszkodzeniom ośrodkowego układu nerwowego mogą towarzyszyć uszkodzenia innych organów wewnętrznych, min. Serca, układu kostnego, układu moczowego, słuchu, wzroku. Nieprawidłowy przebieg procesu rozwoju mózgu w życiu płodowym powiązany z widocznymi na twarzy dziecka charakterystycznymi zmianami, jest opisywany jako Płodowy Zespół Alkoholowy (FAS)- Fetal Alcohol Syndrome.

Wczesne rozpoznanie i krótka interwencja – rozumie się przez to krótkie interwencje podejmowane przez lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej lub innych specjalistów, wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie, osób używających środków odurzających innych niż alkohol, substancji psychotropowych,

środków zastępczych i NSP, a także interwencje podejmowane wobec osób zagrożonych uzależnieniami behawioralnymi.

Leczenie uzależnienia – to działania służące redukcji objawów i przyczyn zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania wynikających z używania alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP lub związanych z uzależnieniem behawioralnym; przykładem w tym zakresie są: programy psychoterapii uzależnienia, farmakologiczne wspieranie psychoterapii, leczenie alkoholowych zespołów abstynencyjnych, programy substytucyjnego leczenia uzależnienia od opiodów.

Uzależnienie od substancji psychoaktywnych – to zespół zjawisk psychicznych lub somatycznych wynikających z działania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych na organizm ludzki, charakteryzuje się zmianą zachowania lub innymi reakcjami psychofizycznymi i koniecznością używania stale lub okresowo tych środków lub substancji w celu doznania ich wpływu na psychikę lub dla uniknięcia następstw wywołanych ich brakiem.

Używanie szkodliwe - używanie substancji psychoaktywnej powodujące szkody somatyczne lub psychiczne, włączając upośledzenie sądenia lub dysfunkcyjne zachowanie, które może prowadzić do niesprawności lub mieć niepożądane następstwa dla związków z innymi ludźmi.

Uzależnienie behawioralne – zaburzenia zachowania o charakterze nałogowym, niezwiązane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, które wiążą się z odczuwaniem przymusu i brakiem kontroli nad wykonywaniem określonej czynności oraz kontynuowanie jej, mimo negatywnych konsekwencji dla jednostki oraz dla jej otoczenia. Do tego typu zaburzeń zachowania zalicza się przede wszystkim: uzależnienie od hazardu, od komputera i internetu, pracy, seksu, pornografii i zakupów.

NSP - nowa substancja psychoaktywna – każdą substancję lub grupy substancji pochodzenia naturalnego lub syntetycznego w formie czystej lub w formie preparatu działająca na ośrodkowy układ nerwowy, inną niż substancja psychotropowa i środek odurzający.

Rehabilitacja (postępowanie po leczeniu) – jest to element integracji, działania podtrzymujące zmianę u osób uzależnionych po zakończeniu leczenia uzależnienia, utrwalające efekty leczenia, uczące umiejętności służących zdrowieniu oraz pomagające w podejmowaniu i realizacji zadań wynikających z ról społecznych. Przykładem są treningi zapobiegania nawrotom w uzależnieniu, grupy wsparcia dla osób, które ukończyły leczenie uzależnień, treningi zachowań konstruktywnych, grupy samopomocowe Anonimowych Alkoholików, kluby abstynenta, programy aktywizacji zawodowej.

Redukcja szkód – ograniczenie szkód zdrowotnych i społecznych, działania ukierunkowane na zmniejszenie problemów zdrowotnych i społecznych wynikających z używania w celach innych niż medyczne środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych.

Przemoc domowa – należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Terapia uzależnienia od alkoholu, terapia osób uwikłanych w związek z osobą z problemem uzależnienia, pomoc psychologiczna dzieciom z rodzin, w których występuje problem alkoholowy, terapia Dorosłych Dzieci Alkoholików, pomoc osobom doznającym przemocy domowej.

Rozdział 5.

Zadania programu

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób z uzależnieniem od alkoholu i narkotyków

Celem zadania jest zapewnienie osobom z problemem uzależnienia od alkoholu, substancji psychoaktywnych, osobom pijącym w sposób szkodliwy czy ryzykowny oraz osobom dotkniętym przemocą domową odpowiedniej oferty terapeutycznej i rehabilitacyjnej, która pozwoli im na utrzymanie abstynencji, poprawę zdrowia psychicznego i fizycznego, nabycie umiejętności potrzebnych do rozwiązywania problemów emocjonalnych i rozwój osobisty.

Zadania będą realizowane poprzez:

- a) prowadzenie miejskiego punktu konsultacyjnego również w formie zdalnej dla osób uzależnionych i ich rodzin przez specjalistę psychoterapeutę poprzez następujące działania:
 - motywowanie zarówno osób z uzależnieniem, jak i członków ich rodzin do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnienia, kierowanie do leczenia specjalistycznego oraz do skorzystania z pomocy grup samopomocowych,
 - motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie oraz osób używających innych środków psychoaktywnych do zmiany zachowania,
 - udzielanie wsparcia osobom po zakończonym procesie terapii uzależnień (np. rozmowy podtrzymujące),
 - inicjowanie interwencji w przypadku podejrzenia przemocy domowej,
 - gromadzenie aktualnych informacji na temat dostępnych miejsc pomocy i kompetencji poszczególnych służb i instytucji z terenu miasta, które powinny być włączone w systemową pomoc dla rodziny,
 - podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu,
 - kierowanie osoby na badanie przez biegłych w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu. Pokrycie kosztów sporządzenia opinii przez biegłych, osób wnioskowanych do leczenia odwykowego,
 - sfinansowanie 1,5 etatu osób prowadzących sprawę dotyczące profilaktyki uzależnień i przemocy (w tym prowadzenie punktu informacyjnego dla osób z problemem uzależnień),
- b) udział w zajęciach informacyjno-edukacyjnych w formie wykładów, filmów, prelekcji, treningów, rozmów motywacyjnych i warsztatów dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków i ich rodzin,
- c) zwiększenie dostępności terapii uzależnienia od alkoholu, narkotyków i współuzależnienia oraz psychoterapii: podniesienie efektywności usług świadczonych na rzecz mieszkańców, podnoszenie kwalifikacji osób ubiegających się o certyfikat psychoterapeuty,
- d) szkolenia podnoszące kwalifikacje dla pracowników punktu konsultacyjnego, pracowników lecznictwa odwykowego, pedagogów szkolnych, kuratorów, policjantów i pracowników świetlicy socjoterapeutycznych,
- e) wspieranie na terenie miasta placówek lecznictwa odwykowego, w celu prowadzenia efektywnych programów psychoterapii uzależnienia i współuzależnienia,
- f) finansowanie programów psychoterapii uzależnienia dla wybranych grup pacjentów poprzez:
 - finansowanie zajęć terapeutycznych i poza terapeutycznych dla młodzieży i ich rodziców/opiekunów prowadzonych w ramach programu leczniczego,
 - finansowanie doposażenia placówek na potrzeby prowadzenia programów młodzieżowych – profilaktyka alternatywna,
- g) dofinansowanie remontu i adaptacji placówek przeznaczonych do prowadzenia terapii uzależnienia od alkoholu, narkotyków i uzależnień behawioralnych do prowadzenia sesji psychoterapii indywidualnej i grupowej (doposażenie),

- h) zakup materiałów edukacyjnych dla pacjentów uzależnionych i ich rodzin oraz terapeutów uzależnień – książki, broszury, ulotki, czasopisma,
- i) finansowanie programów psychoterapii uzależnienia dla wybranych grup pacjentów tj. program ograniczania spożywania alkoholu, program CANDIS, doposażenie placówek na potrzeby prowadzenia ww. programów,
- j) zapobieganie problemom wynikającym z picia alkoholu przez osoby starsze min.:
- uświadomienie osobom starszym, ich rodzinom i osobom zawodowo opiekującym się osobami starszymi ryzyka spożywania alkoholu w starszym wieku,
 - informowanie w szerokim zakresie o zagrożeniach związanych z używaniem alkoholu w starszym wieku,
 - dofinansowanie szkoleń profesjonalistów (pracowników ochrony zdrowia, pomocy społecznej, działaczy organizacji pozarządowych) umiejętności rozpoznawania wzorców używania alkoholu, motywowania osób starszych do abstynencji lub ograniczenia picia oraz uwzględnienia specyfiki wynikającej z wieku i możliwości starszych pacjentów w leczeniu odwykowym.
- k) dofinansowanie programów postrehabilitacyjnych i aktywizacji społeczno-zawodowej dotyczy osób z uzależnieniem po zakończonym w placówce procesie leczenia, ale także do osób, które nie ukończyły pełnego procesu terapii, jednak utrzymują abstynencję, a także dostęp do osób pozostających w trakcie leczenia substytucyjnego lub innych osób z problemem uzależnienia pragnących podjąć działania na rzecz poprawy swojego funkcjonowania społecznego. Programy te realizowane są głównie przez zajęcia zapewniające wsparcie psychologiczne, terapię podtrzymującą (np. w ramach grup zapobiegania nawrotom) realizowane w hostelach i mieszkaniach readaptacyjnych, a także w placówkach ambulatoryjnych,
- l) dofinansowanie działań z zakresu redukcji szkód, które należą do obszaru wsparcia niskoprogowego. W miejscach, gdzie udziela się takiego wsparcia, podstawową i doraźną pomoc mogą otrzymać wszyscy potrzebujący, niezależnie od posiadanego ostatniego stałego miejsca zameldowania. Do tych placówek interwencyjnych przyjmowani są także osoby będące pod wpływem innych substancji psychoaktywnych, chore lub z zaburzeniami psychicznymi. Może to być wsparcie interwencyjne, krótkotrwałe lub długotrwałe (np. w przypadku programu wymiany igieł i strzykawek).
- m) finansowanie dostosowania miejsc pomocy do pracy zdalnej:
- zakup laptopów, telefonów komórkowych, mikrofonów, słuchawek, dostępu do internetu,
 - wsparcie funkcjonowania miejsc pomocy w systemie zdalnym.
- n) Zakup środków ochrony osobistej dla osób, które wykonują prace w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i uzależnieniom behawioralnym,
- o) edukacja publiczna w zakresie stanu epidemii na zwiększenie występowania problemów alkoholowych.

Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkotykowe, pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową

Nadużywanie alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych przez jednego z członków rodziny destabilizuje funkcjonowanie całego systemu rodzinnego, rodzi poważne problemy, jest przyczyną cierpienia dorosłych i dzieci. Często to rodziny osób pijących/używających szkodliwe substancje psychoaktywnych i osób z uzależnieniem zgłaszają się do różnych instytucji, które udzielają pomocy, z oczekiwaniem zmotywowania bliskich im osób do podjęcia leczenia z powodu uzależnienia. Ważnym zadaniem osób pomagających jest kompleksowa diagnoza sytuacji rodziny, zaoferowanie pomocy zarówno rodzinie jako całemu systemowi, jak i poszczególnym jej członkom.

Zadania będą realizowane poprzez:

- pomoc dla dorosłych członków rodziny z problemem uzależnienia, takich jak: motywowanie osób współuzależnionych do korzystania z pomocy w placówkach terapii uzależnień, przekierowanie uwagi i aktywności życiowej osób współuzależnionych z picia partnera na zaspokojenia własnych potrzeb i potrzeb dzieci, udział w programach psychoterapii dla osób współuzależnionych, wspieranie grup samopomocowych Al-Anon.

- pomoc dla Dorosłych Dzieci Alkoholików (DDA), edukacja, poradnictwo, interwencja kryzysowa, pomoc psychologiczna w rozwoju osobistym, motywowanie do podjęcia terapii (pomoc o charakterze krótkotrwałym),
- dofinansowanie pracy terapeutycznej z rodziną – organizowanie sesji rodzinnych, spotkań konsultacyjnych dla rodzin, terapia par, treningi zachowań, np. komunikacji rodzinnej, umiejętności wychowawczych, bliskości,
- pomoc dzieciom z rodzin z problemem uzależnienia – jako jedno z priorytetowych zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii oraz Uzależnieniom Behawioralnym,
- działanie lokalnego zespołu interdyscyplinarnego, służącego pomocy dziecku i rodzinie, opartego na zintegrowanych działaniach różnych instytucji (szkoły, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, ośrodek pomocy społecznej, poradnia uzależnień, sąd rodzinny, policja, punkty konsultacyjne, świetlica wsparcia dziennego, komisje rozwiązywania problemów alkoholowych),
- wspieranie bieżącej działalności świetlicy wsparcia dziennego dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym,
- wspieranie działalności młodzieżowego Miejsca Aktywności Lokalnej jako miejsce kształtowania pozytywnych wartości społecznych, szczególnie wśród dzieci i młodzieży,
- wspieranie zajęć pozalekcyjnych i programów socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, a w szczególności dotkniętych problemem alkoholowym i narkomanią,
- organizacja różnych form wypoczynku – profilaktyka uniwersalna,
- organizowanie i finansowanie kolonii z elementem socjoterapii dla wyselekcjonowanej grupy dzieci z rodzin, w których występuje problem z alkoholem, narkomanią i przemocą domową oraz brak podstawowych warunków do prawidłowego funkcjonowania,
- organizowanie lokalnych narad, seminariów i konferencji w zakresie wdrażania systemu pomocy dziecku i rodzinie z problemem alkoholowym,
- rozpowszechnianie i dystrybucja materiałów informacyjno-edukacyjnych np. ulotek, broszur, poradników, szczególnie w środowisku szkolnym wśród rodzin z problemem alkoholowym, narkomanią i przemocą domową,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży,
- prowadzenie medialnej kampanii informacyjnej o możliwości szeroko rozumianej pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej,
- organizowanie zajęć dla rodziców dzieci uczęszczających na zajęcia, mających na celu podniesienie kompetencji wychowawczych,
- organizowanie i finansowanie superwizji oraz konsultacji dla pracowników placówek udzielających pomocy psychologicznej dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym, przeciwdziałaniem narkomanii.

Przemoc domowa to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie skierowane przeciwko członkom rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste powodując cierpienie i szkody.

Działanie w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej będą realizowane poprzez:

- prowadzenie punktu konsultacyjnego d/s przeciwdziałania przemocy domowej opartego na profesjonalnej pomocy osobom uwikłanym w przemoc domową,
- tworzenie lokalnych koalicji na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej,
- współpraca z przedstawicielami wymiaru sprawiedliwości w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej (kuratorami, prokuratorami, sędziami) w celu kierowania osób stosujących przemoc domową do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych,

- usprawnianie współpracy, w tym przepływu informacji między przedstawicielami różnych służb, także policji i kuratorskiej służby sądowej, w celu przeprowadzenia szybszej i skuteczniejszej interwencji wobec osób stosujących przemoc domową,
- realizacja programów dla rodziców – doskonalenie umiejętności rodzicielskich przygotowujących rodziców do wychowania dzieci bez przemocy,
- prowadzenie działalności edukacyjnej służącej zmniejszeniu skali zjawiska przemocy domowej, w szczególności z problemem alkoholowym i przeciwdziałaniem narkomanii,
- prowadzenie działalności informacyjnej dotyczącej procedury "Niebieska Karta",
- prowadzenie i finansowanie programów profilaktyki przemocy i programów rozwijających umiejętności wychowawcze i pozytywne relacje rodzinne,
- realizacja i finansowanie programów profilaktyki przemocy domowej,
- przygotowanie lub zakup odpowiednich materiałów informacyjno-edukacyjnych dla członków rodzin, gdzie występuje przemoc domowa, w szczególności z problemem uzależnienia od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych (informatory, ulotki, plakaty, książki),
- podnoszenie kompetencji osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej,
- prowadzenie edukacji społecznej na temat zjawiska przemocy domowej (kampanie, plakaty i ulotki edukacyjne),
- podejmowanie działań interwencyjnych, edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych adresowanych do osób stosujących przemoc domową, jeśli osoby stosujące przemoc domową nie mają dostępu do tego rodzaju programów na terenie powiatu,
- upowszechnianie informacji o prowadzonych działaniach dotyczących osób stosujących przemoc domową,
- finansowanie wynagrodzenia członków miejskiej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych za wykonanie zadań w zespole interdyscyplinarnym oraz w grupach diagnostyczno-pomocowych,
- finansowanie supervizji pracy zespołu interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych.

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym

Celem zadania jest upowszechnianie, wdrażanie oraz poszerzanie ofert profilaktycznych opartych na skutecznych metodach oddziaływań, które będą uwzględniały działania informacyjno-edukacyjne adresowane do całych grup (populacji) bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z uzależnieniami.

Zadanie będzie realizowane poprzez:

- dofinansowanie rekomendowanych programów profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej, które znalazły się w bazie programów rekomendowanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego,
- dofinansowanie szkoleń przygotowujących realizatorów/trenerów rekomendowanych programów profilaktycznych, zakup niezbędnych materiałów do realizacji ww. programów,
- dofinansowanie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, które nie znajdują się w bazie programów rekomendowanych w ramach systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego, ale spełniają przede wszystkim wiodące strategię profilaktyczne, zakup niezbędnych materiałów do realizacji ww. programów,
- dofinansowanie szkoleń podnoszących kompetencje nauczycieli w skutecznym zarządzaniu/kierowaniu pracą uczniów na lekcjach, rozwijaniu umiejętności psychospołecznych uczniów, szkoleń przygotowujących nauczycieli do reagowania na przejawy przemocy rówieśniczej,

- dofinansowanie nagród w konkursach profilaktycznych związanych z wpływem alkoholu na zdrowie, przemocą domową, rówieśniczą, cyberprzemocą itp.,
- angażowanie rodziców w działania profilaktyczne, których celem jest wspieranie abstynencji dziecka i przygotowanie go do podejmowania świadomych i odpowiedzialnych decyzji związanych z używaniem substancji psychoaktywnych (współpraca szkoła - dom),
- tworzenie lokalnych koalicji profilaktycznych prowadzących konsekwentne działania zmierzające do ograniczenia zjawiska sprzedaży alkoholu osobom nieletnim,
- wdrażanie programów profilaktyczno - interwencyjnych dla młodzieży upijającej się,
- organizowanie lokalnych imprez profilaktycznych dla młodzieży promującej zdrowy tryb życia, mających na celu wzrost świadomości społecznej i wiedzy o zagrożeniach,
- realizację pozalekcyjnych zajęć sportowych, rekreacyjnych, artystycznych i innych jako element oddziaływań profilaktycznych – profilaktyka alternatywna w oparciu o: zasady, normy postępowania zapisane w formie regulaminu lub planu zajęć (min. zakaz używek, przeklinania, reguły fair play); treningi umiejętności życiowych, uczenie poprzez zabawę rozwiązywania konfliktów, gry fair play, radzenia sobie z trudnymi emocjami, komunikacja w grupie; współpraca z rodzicami, angażowanie ich do udziału w zajęciach; zatrudnienie animatorów prowadzących szeroko dostępne działania sportowe.
- realizację programów edukacyjno – warsztatowych poprzez zabawę, taniec, oglądanie prezentacji multimedialnych, słuchanie bajek profilaktycznych dla dzieci w wieku przedszkolnym – zakup drobnego sprzętu niezbędnego podczas organizacji zajęć,
- edukacja publiczna w zakresie problematyki alkoholowej i narkotykowej, działalność informacyjna oraz współpraca z lokalnymi mediami,
- prenumerata i zakup specjalistycznych opracowań, czasopism, publikacji oraz zakup materiałów informacyjno - edukacyjnych w celu udostępnienia szkołom realizującym programy i kampanie w zakresie profilaktyki uzależnień od środków psychoaktywnych,
- promowanie działań gminy na forum regionalnym, krajowym i międzynarodowym poprzez udział w konferencjach, seminariach i innych spotkaniach,
- działalność na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców i bezpieczeństwa w miejscach publicznych przy współpracy z Policją,
- inicjowanie działań na rzecz systematycznego podejmowania interwencji przez funkcjonariuszy policji oraz straży granicznej w sytuacjach sprzedaży alkoholu bez akcyzy,
- działanie na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa na obiektach sportowych; działania mają być nakierowane na zakaz wstępu na teren obiektów sportowych nietrzeźwych kibiców oraz osób wnoszących napoje alkoholowe,
- edukację publiczną w zakresie problematyki alkoholowej poprzez: tworzenie miejsc informacyjnych z danymi o dostępnej ofercie pomocy na terenie miasta w zakresie problemów alkoholowych; prowadzenie stałego systemu informacji o działaniach podejmowanych w środowisku lokalnym w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych (telewizja, strona internetowa, praca); prowadzenie lokalnych kampanii edukacyjnych związanych z profilaktyką problemów alkoholowych, organizowanie festynów, obchodów lokalnych dni trzeźwości, happeningów, pikników, debat.
- działania na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców, edukacyjne, interwencyjno-sprawdzające, działania resocjalizacyjne wobec kierowców zatrzymanych za jazdę w stanie nietrzeźwości w szczególności przez: prowadzenie edukacji z wykorzystaniem materiałów informacyjnych i edukacyjnych oraz nawiązanie współpracy z policją w celu zwiększenia liczby kontroli kierowców pod względem trzeźwości,
- działania na rzecz bezpieczeństwa w miejscach publicznych poprzez inicjowanie działań na rzecz współpracy służb i instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo w miejscach publicznych – policja,
- organizacja i finansowanie szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych, zakup lub druk materiałów dotyczących zakazu sprzedaży napojów alkoholowych przez osoby poniżej 18 roku życia,

- podejmowanie działań informacyjno-edukacyjnych na temat rakotwórczego wpływu alkoholu na stan zdrowia człowieka,
- podejmowanie lokalnych działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących szkodliwości spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży,
- edukacja młodzieży w szkołach o zachowywaniu abstynencji w czasie ciąży,
- prowadzenie działań mających na celu upowszechnianie wiedzy dotyczącej uzależnień behawioralnych, w tym wydawanie i dystrybuowanie materiałów informacyjno-edukacyjnych np. plakatów, ulotek, biuletynów, książek dotyczących problematyki,
- organizacja szkoleń/konferencji związanych z tematem uzależnień/zagrożeń behawioralnych skierowanych do różnych grup zawodowych, którzy w swojej pracy mają styczność z osobami z problemem uzależnienia.

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych oraz narkotykowych

Celem zadania jest doskonalenie oraz kontynuowanie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się profilaktyką uzależnień. Współpraca ta polegać będzie na wspieraniu finansowym działań realizowanych przez ww. podmioty, które wynikają z potrzeb społeczności lokalnej i mają wpływ na zmniejszenie rozmiaru problemów wynikających z uzależnień.

Zadania będą realizowane poprzez:

- prowadzenie lokalnych i regionalnych kampanii we współpracy z decydentami i radnymi w ramach wzmacniania zewnętrznego wizerunku gminy, jako aktywnej w obszarze przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii oraz przemocy w rodzinie,
- powierzenie wykonania zadań dla organizacji pozarządowych, w której statucie znajdują się zapisy określające jej zaangażowanie w rozwiązywanie problemów alkoholowych w zakresie: wspieranie grup samopomocowych oraz sympatyków ruchu trzeźwościowego włącznie z promowaniem postaw abstynenckich; działania podejmowane przez stowarzyszenia i organizacje abstynenckie na rzecz profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi – promowanie zdrowego i trzeźwego stylu życia dla uzależnionego i jego rodziny; pomoc w utrzymaniu pomieszczeń, w których spotykają się grupy samopomocowe AA, Al-Anon; wspieranie osób uzależnionych oraz dzieci w rodzinach z problemem alkoholowym; zwiększenie dostępności do profesjonalnej terapii uzależnień, pomocy psychologicznej i innych świadczeń zdrowotnych dla osób uzależnionych i ich rodzin; prowadzenie szkoleń oraz zajęć edukacyjno-informacyjnych poświęconych tematyce uzależnień i przeciwdziałania uzależnieniom.
- kontynuacja zatrudnienia gospodarza Klubu Abstynentów oraz utrzymanie lokalu, w którym mieści się Hajnowskie Stowarzyszenie Abstynentów i Rodzin, Klub Abstynenta „Dąb”,
- budowanie systemu współpracy poprzez tworzenie grup zadaniowych składających się z przedstawicieli Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pedagogów i wychowawców szkolnych, pracowników służby zdrowia, pracowników ośrodków pomocy społecznej, policji, sądownictwa i organizacji pozarządowych w celu przeciwdziałania problemom uzależnień i przemocy w rodzinie i w środowisku lokalnym,
- wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi oraz kształtowania pozytywnych wartości społecznych, szczególnie wśród dzieci i młodzieży,
- współorganizacja i finansowanie szkoleń dla instytucji i innych podmiotów, które w zakresie swoich zadań realizują politykę przeciwdziałania patologiom społecznym (podnoszenie kwalifikacji osób prowadzących programy terapeutyczne i realizujących pracę socjoterapeutyczną przeciwdziałania wykluczaniu społecznemu).

Wspieranie zatrudnienia socjalnego oraz organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej

Celem zadania jest wspieranie aktywizacji zawodowej osób z uzależnieniem od alkoholu i narkotyków, w tym osób dorosłych, pozostających w relacji z osobą uzależnioną. Realizacja zadania odbywać się będzie w szczególności poprzez:

- finansowanie kosztów bieżącego funkcjonowania Centrum Integracji Społecznej (CIS), jedynie w sposób proporcjonalny do liczby osób z uzależnieniem od alkoholu i narkotyków, w tym osób dorosłych, pozostających w relacji z osobą uzależnioną, biorących udział w oferowanych przez placówkę zajęciach reintegracyjnych,
- kierowanie osób z uzależnieniem od alkoholu i narkotyków, w tym osób dorosłych, pozostających w relacji z osobą uzależnioną do CIS,
- współpracę w zakresie pomocy psychologicznej i terapeutycznej osobom z uzależnieniem od alkoholu a zatrudnionym w CIS.

Finansowanie działań ze środków pochodzących ze sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml

Zgodnie z art. 9³ ust. 4 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi „Gmina przeznacza środki, o których mowa w ust. 3 pkt.1, na działania mające na celu realizację lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu”. Dotyczy to zwłaszcza tych sytuacji, w których samorząd gminny uzyskuje dochody z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w wysokości niewystarczającej na realizację wszystkich zadań wskazanych w ustawie oraz w Narodowym Programie Zdrowia. W dalszej kolejności opłaty mogą być przeznaczone na zadania wykraczające poza zakres gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

Zadania będą realizowane poprzez:

- finansowanie Placówki Wsparcia Dziennego prowadzonej w formie opiekuńczej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Hajnówce poprzez: utrzymanie lokalu zajmowanego przez placówkę: opłata czynszu, energii i wody; zatrudnienie dwóch pracowników (1,5 etatu); zakup materiałów niezbędnych do pracy z dziećmi, wyposażenie w środki czystości; finansowanie szkoleń dla pracowników świetlicy; doposażenie, finansowanie zajęć sportowych, rekreacyjnych, artystycznych i kulturalnych.
- finansowanie zadań gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w obszarze problemów alkoholowych,
- finansowanie pobytu w noclegowniach osób w kryzysie bezdomności powodowanym problemami alkoholowymi,
- finansowanie izb wytrzeźwień,
- finansowanie części oprzyrządowania i kamer monitoringu miejskiego służącego do monitorowania miejsc, gdzie występują szkody powodowane przez spożywanie alkoholu.

Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego

Zadanie te będzie realizowane poprzez:

- współpracę z Urzędem Celnym oraz innymi instytucjami kontrolnymi w zakresie kontroli punktów sprzedaży z uwzględnieniem prawidłowości składanych oświadczeń o wielkości sprzedaży napojów alkoholowych,
- współpracę Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z Komendą Powiatową Policji w Hajnówce,
- podejmowanie interwencji w przypadku nieprzestrzegania zasad i warunków korzystania z wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, tj. zakazu promocji i reklamy napojów alkoholowych, sprzedaży alkoholu nieletnim, nietrzeźwym, na kredyt lub pod zastaw.

Rozdział 6.

Finansowanie Gminnego Programu

Koordynowanie realizacji i monitorowanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Narkomanii oraz Przeciwdziałania Uzależnieniom Behawioralnym Miasta Hajnówka na lata 2026-2029 będzie przez Referat Społeczno-Administracyjny Urzędu Miasta Hajnówka przy współpracy z Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Hajnówce.

Realizacja zadań w ramach Programu finansowana będzie ze środków własnych miasta pochodzących w 100% z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz opłat od sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300ml.

Dotacje na realizację zadań w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Narkomanii oraz Przeciwdziałania Uzależnieniom Behawioralnym Miasta Hajnówka na lata 2026-2029 udzielane będą po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Wydatki związane z realizacją programu są planowane w budżecie miasta i zamieszczone w rozdz. 85154 "Przeciwdziałanie alkoholizmowi".

Wydatki związane z realizacją programu są planowane w budżecie miasta i zamieszczone w rozdziale 85153 „Zwalczanie narkomanii”.

Zasady wynagradzania członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Hajnówce

- 1) Wynagrodzenie za udział w posiedzeniu Komisji wypłacane jest na podstawie listy obecności podpisanej przez Sekretarza Komisji. Członkowi Komisji przysługuje wynagrodzenie za:
 - a) udział w posiedzeniu plenarnym i pracach Komisji w wysokości:
 - 330 zł brutto dla Przewodniczącego,
 - 280,00 zł brutto dla Sekretarza,
 - 230,00 zł brutto dla członka,
 - b) udział w posiedzeniu i pracach zespołu do spraw pomiarów i kontroli – w wysokości 200,00 zł brutto za posiedzenie, dla każdego członka zespołu;
 - c) udział w posiedzeniu i pracach zespołu do spraw leczenia z osobami uzależnionymi - w wysokości 200,00 zł brutto za posiedzenie dla każdego członka zespołu;
 - d) udział w posiedzeniu i pracach zespołu interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych – w wysokości 70,00 zł brutto za posiedzenie.
- 2) Wynagrodzenie wypłacane jest do dnia 10 następnego miesiąca, na podstawie złożonych list obecności. Osoby nie uczestniczące w posiedzeniach i pracach Komisji nie otrzymują wynagrodzenia.
- 3) Członkom Komisji przysługuje zwrot kosztów przejazdu w trakcie wyjazdów służbowych, zgodnie z zasadami obowiązującymi pracowników Urzędu Miasta Hajnówka.